

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 234/2021-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Konvičným, Rázusova 1, Košice, proti postupu Okresného súdu Trebišov v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 113/2014 po právoplatnosti nálezú Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 78/2020-47 z 9. júna 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. februára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trebišov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 C 113/2014 (ďalej len „napadnuté konanie“) po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. II. ÚS 78/2020-47 z 9. júna 2020 (ďalej aj „nález ústavného súdu“). Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd okresnému súdu prikázal v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov a zároveň požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka je stranou v konaní o zaplatenie peňažnej sumy v procesnom postavení žalobkyne. Žalobou doručenou okresnému súdu 25. septembra 2012 sa sťažovateľka domáhala zaplatenia sumy 4 263,11 eur, ako aj náhrady trov konania.

3. Ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. decembra 2019 sa sťažovateľka domáhala vyslovenia porušenia označených práv v napadnutom konaní. Ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 78/2020-47 z 9. júna 2020 rozhodol tak, že vyslovil porušenie označených práv sťažovateľky, prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov a priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 500 eur a náhradu trov konania.

4. Aj napriek nálezu ústavného súdu podľa sťažovateľky dochádza v napadnutom konaní k opakovaným prietahom a vec nie je ku dňu doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu právoplatne skončená. Sťažovateľka uvádza, že ústavný súd pri rozhodovaní o jej predchádzajúcej ústavnej sťažnosti bral do úvahy obdobie do 11. decembra 2019, keď bolo okresným súdom nariadené pojednávanie na 13. marec 2020.

5. Pojednávanie, ktoré bolo nariadené na 13. marec 2020 sa neuskutočnilo, keďže bolo zo strany okresného súdu zrušené. Termín nového pojednávania bol nariadený až 3. júna 2020 (t. j. až o takmer tri mesiace) a bol určený na 20. október 2020 (t. j. až o ďalších takmer päť mesiacov).

6. Dňa 15. októbra 2020 okresný súd oznámil sťažovateľke, že ústne pojednávanie nariadené na 20. október 2020 sa opäť neuskutoční, a to z dôvodu, že okresný súd vyhovel žiadosti žalovaného o odročenie pojednávania, podľa ktorej žalovaný vykonáva pracovnú činnosť vo Francúzsku, ústneho pojednávania sa chce osobne zúčastniť, ale pri príchode na územie Slovenskej republiky by musel absolvovať karanténu. Okresný súd nariadil nový termín pojednávania na 19. február 2021 (t. j. až o ďalšie takmer štyri mesiace).

7. Podľa sťažovateľky skutočnosť, že žalovaný sa mal v čase zaslania žiadosti o odročenie pojednávania nachádzať údajne v zahraničí, resp. v prípade uskutočnenia pojednávania 20. októbra 2020 by žalovaný musel prísť na územie Slovenskej republiky skôr, aby mohol absolvovať karanténu, nie je objektívnym dôvodom na odročenie pojednávania. Podľa sťažovateľky v prípade, ak by žalovaný disponoval negatívnym výsledkom PCR testu, povinnú karanténu by absolvovať nemusel. Žalovaný nebol nijakým spôsobom zdravotne indisponovaný (netrpel ochorením COVID-19, ako ani iným zdravotným ochorením, ktoré by mu objektívne bránilo zúčastniť sa nariadeného pojednávania), a preto neexistoval zákonný dôvod na odročenie pojednávania. Opatrenia prijaté vládou Slovenskej republiky (povinná karanténa, resp. negatívny výsledok PCR testu) nie sú automaticky dôvodom na odročenie, resp. zrušenie pojednávania. Žalovanému nič nebránilo, aby sa nechal na pojednávaní zastúpiť.

8. Podľa názoru sťažovateľky vzhľadom na doterajší postup okresného súdu a vyhlášku Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávania, hlavných pojednávania a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) je možné predpokladať, že ani pojednávanie nariadené na 19. február 2021 sa neuskutoční a bude odročené. Aj napriek tomu, že sťažovateľka si je vedomá aktuálnej situácie (a túto rozhodne neberie na ľahkú váhu), zastáva názor, že situácia týkajúca sa šírenia ochorenia COVID-19, ktorá trvá pomaly už takmer jeden rok, by nemala byť dôvodom ospravedlňujúcim nekonanie súdu, resp. jeho neefektívny prístup k prejednávaní vecí, a to obzvlášť v prípadoch takých vecí, v ktorých sú dlhotrvajúce a preukázateľné prietahy v konaní.

9. Sťažovateľka podaním z 25. marca 2021 oznámila ústavnému súdu, že pojednávanie nariadené na 19. február 2021 sa neuskutočnilo. Toto pojednávanie bolo odročené, pričom nový termín pojednávania bol nariadený až na 22. jún 2021 (t. j. až o ďalšie štyri mesiace).

II.

Argumentácia sťažovateľky

10. Podstatou argumentácie sťažovateľky je tvrdenie o tom, že v napadnutom konaní zo strany okresného súdu dochádza k opakovaným priet'ahom, a to aj napriek nálezu ústavného súdu, ktorým bola okresnému súdu uložená povinnosť konať bez zbytočných priet'ahov. Od nálezu ústavného súdu sa neuskutočnilo ani jedno pojednávanie.

11. Nečinnosť okresného súdu považuje sťažovateľka za neakceptovateľnú. Ďalej namieta, že jej vec nie je právne a ani skutkovo zložitá.

12. Podľa sťažovateľky ona sama k vzniku zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní svojim správaním neprispela.

13. Podľa sťažovateľky okresný súd pokračuje v porušovaní jej základných práv. V období, ktoré nebolo ústavným súdom posudzované v rámci predchádzajúcej ústavnej sťažnosti sťažovateľky ako obdobie, v ktorom dochádzalo k zbytočným priet'ahom v konaní (obdobie od 12. decembra 2019 po súčasnosť), t. j. v období dlhšom ako jeden rok, okresný súd nerealizoval žiaden procesný úkon, ktorý by smeroval k rozhodnutiu vo veci.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti je preskúmanie opodstatnenosti argumentácie, ktorou sťažovateľka namieta, že došlo k porušeniu jej základných práv v napadnutom konaní. Podľa jej názoru okresný súd pokračuje v porušovaní jej označených práv aj po náleze ústavného súdu, ktorý nadobudol právoplatnosť 18. júna 2020.

15. O zjavnú neopodstatnenosť ide, ak namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 110/02, II. ÚS 66/2011, IV. ÚS 473/2012, III. ÚS 288/2016, II. 59/2019).

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote:

16. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť a ich namietané porušenie možno

preskúmať spoločne (napr. IV. ÚS 105/07, III. ÚS 24/2010, IV. ÚS 90/2010, I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020).

17. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu alebo iného štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017).

18. Ústavný súd pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy odmieta sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, ak celková doba konania pred súdom, ako aj postup zákonného sudcu nesignalizujú reálnu možnosť zbytočných prietáhov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 109/03, I. ÚS 103/2016), resp. ak argumenty v sťažnosti nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 62/08, IV. ÚS 362/09, I. ÚS 188/2019, II. ÚS 238/2020).

19. K samotnej dĺžke napadnutého konania ústavný súd podotýka, že dĺžku napadnutého konania po právoplatnosti nálezu ústavného súdu (18. jún 2020) zatiaľ nemožno považovať za takú, ktorá by bola zjavne neprimeraná.

20. K celkovej dĺžke konania na okresnom súde po právoplatnosti nálezu ústavného súdu navyše prispela aj skutočnosť vyhlásenia núdzového stavu z dôvodu pandémie COVID-19. Podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu súdy vykonávajú pojednávania, hlavné pojednávania a verejné zasadnutia len v nevyhnutnom rozsahu ustanovenom všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorý vydá Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Dňa 23. januára 2021 nadobudla účinnosť vyhláška. Podľa § 1 ods. 1 písm. p) vyhlášky v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu sa vykonávajú pojednávania, hlavné pojednávania a verejné zasadnutia v týchto veciach: p) konanie v civilnom sporovom konaní a v civilnom mimosporovom konaní, ak strany sporu alebo účastníci konania súhlasili s pojednávaním v ich neprítomnosti. Ústavný súd konštatuje, že z ústavnej sťažnosti je zrejmé, že žalovaný s pojednávaním v jeho neprítomnosti nesúhlasil. Podľa § 2 vyhlášky táto vyhláška stráca účinnosť uplynutím 30. apríla 2021.

21. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd konštatuje, že dĺžku napadnutého konania na okresnom súde po právoplatnosti nálezu ústavného súdu nepovažuje v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci za zjavne neprimeranú, nevyhodnotil ju ako nezlučiteľnú so základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote a dospel k záveru, že doterajšia dĺžka napadnutého konania nesignalizuje nečinnosť v ústavne relevantnej intenzite, na základe ktorej by po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné vysloviť porušenie sťažovateľkou označených práv.

22. Na základe uvedených dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti, v ktorej namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu:

23. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namietala aj porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré však bližšie neodôvodnila, resp. odôvodnila iba tým, že k porušeniu tohto základného práva došlo v dôsledku nečinnosti a neefektívneho postupu okresného súdu, ktorý je dôvodom vzniku zbytočných a ničím neodôvodnených prietahov, pre ktoré nie je vec ani po viac ako 8 rokoch právoplatne skončená.

24. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

25. Ústavný súd ďalej konštatuje, že nečinnosť (resp. aj neefektívna činnosť) orgánu verejnej moci v konaní (v danom prípade okresného súdu), ktorá viedla k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, sama osebe neznamená aj porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Na to, aby nečinnosť všeobecného súdu mala za následok porušenie práva na súdnu ochranu, musí dosiahnuť takú intenzitu, ktorá by v konečnom dôsledku znamenala odmietnutie reálneho prístupu k súdu, resp. k jeho rozhodnutiu v zmysle porušenia zákazu *denegatio iustitiae*, teda musí ísť o dlhotrvajúcu a súvislú nečinnosť, ktorá v čase podania sťažnosti ústavnému súdu pretrváva.

26. Ústavný súd dospel k záveru, že doterajšia dĺžka konania okresného súdu v napadnutom konaní podľa mienky ústavného súdu nesignalizuje takú intenzitu prietahov, ktorá by znamenala „*denegatio iustitiae*“. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v súvislosti s tvrdenými zbytočnými prietahmi v napadnutom konaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

27. Pretože ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

28. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom ustanovených náležitostí sťažovateľka v tejto veci za predpokladu, že by v ďalšom priebehu napadnutého konania dochádzalo k zbytočným priet'ahom, predložila ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. apríla 2021

Libor Duľa
predseda senátu